

Osloregionen skal være en bærekraftig og internasjonal konkurransedyktig region

Osloregionens handlingsprogram 2025

Vedlagt er grunnlag for gruppearbeidet på fellessamlingen den 7. november, basert på tidligere innspill fra faggruppene. Målsettingen for gruppearbeidet er å få utarbeidet forslag til konkrete tiltak for handlingsprogrammet 2025.

Innholdsfortegnelse

1. Overordnede mål og strategier	2
2. Konkurranseskraft og næringsutvikling.....	3
2.1 Innspill på tiltak/tema fra faggruppe Nærings samarbeid:.....	3
3. Klima, miljø og natur	4
3.1 Innspill på tiltak/tema fra faggruppe Klima og miljø	4
4. Transport og mobilitet & By- og regionutvikling.....	5
4.1 Innspill på tiltak/tema fra faggruppe ATP.....	6
5. Tverrgående temaer	7
5.1 Kraft.....	7
5.1.1 Innspill på tiltak/tema fra faggrupper og kraftgruppen:	7
5.2 Sirkulærøkonomi.....	9
5.2.1 Innspill på tiltak/temaer fra faggruppene:	9
5.3 Grønn næringstransport.....	9
5.3.1 Innspill på tiltak/temaer fra faggruppene:	10
5.4 Miljøtilstanden i Oslofjorden, vann og vassdrag	10
5.4.1 Innspill på tiltak/temaer fra faggruppene:	11
5.5 Internasjonal profilering.....	11
5.5.1 Innspill på tiltak/temaer fra faggruppene:	11

1. Overordnede mål og strategier

Utfordringer

- Den demografiske utviklingen svekker ønsket samfunns- og næringsutvikling
- Økt urbanisering og globalisering setter større press på utvikling av storbyregionen
- Klimaendringer og naturkrise påvirker regionens utviklingsmuligheter

Overordnede mål

- Å bli et lavutslippssamfunn mot 2050
- Å ha en flerkjernet utvikling, basert på lokale fortrinn
- Å ha en attraktiv hovedstadsregion for næringsetablering, investering og kompetent arbeidskraft

Overordnede strategier

- Ved å være i front med løsninger for verdiskaping og utvikling som er ihht. FN's bærekraftsmål
- Ved å satse på innovasjon i samfunnsutviklingen
- Ved å utvise multifunksjonell ledelse (metro governance) og handlekraft
- Ved å bygge strategiske allianser og nettverk
- Ved å få gjennomslag for Osloregionens politikk og interesser
- ved å posisjonere Osloregionen nasjonalt og internasjonalt
- Ved å utvikle Osloregionen gjennom samarbeid, kunnskap, kompetanse og ressurser
- Ved å styrke felles identitet

2. Konkurranseskraft og næringsutvikling

Utfordringer

- For få bedrifter skaleres og eksporterer til det internasjonale markedet
- Næringslivet mangler kompetent arbeidskraft

Delmål

Å bli ledende innen kunnskapsbasert næring og innovasjon, med god tilgang på kompetent arbeidskraft

Strategier

- Ved å satse på kunnskapsbasert næring og innovasjon
- Ved å satse på kompetanse og rekruttering

2.1 Innspill på tiltak/tema fra faggruppe Nærings samarbeid:

Samarbeid og nettverk:

- Støtte næringsklynger og nye initiativer, inkludert maritim sektor og automatisert produksjon.
- Fremme samarbeid mellom små og store aktører for vekst gjennom deling av ideer og nettverk.

Kompetanse og rekruttering:

- Øke antall studieplasser som dekker næringslivets behov og fokusere på teknologi for produktivitetsforbedringer.
- Fokus på kompetanse og rekruttering, inkludert internships og bedre dialog med andre aktører for å unngå dobbeltarbeid.
- Strategisk bruk av rapporter om fremtidige kompetansebehov for å dekke gap i arbeidsmarkedet.
- Kartlegge utdanningstilbud og virkemidler for å tette kompetansegap.

Inkludering og arbeidsmarked:

- Heve kompetansen hos personer utenfor arbeidsmarkedet, ikke bare innen teknologijobber.
- Styrke samarbeid mellom næringslivet og NAV, basert på statistikk for relevante tiltak.

Internasjonal konkurranse og innovasjon:

- Felles profilering av Osloregionens innovasjonssystem med fokus på smart spesialisering.
- Økt tilgang til investorer og rekruttering av internasjonalt talent.
- Utvikle en eksportstrategi og øke kunnskapen om internasjonal konkurranse.

3. Klima, miljø og natur

Utfordringer

- Reduksjon av både direkte og indirekte klimagassutslipp i Osloregionen går for sakte
- Behov for arealer til ulike formål og knapphet på ressurser kan føre til tap av natur og naturmangfold
- Økende sårbarhet for ekstremvær utgjør trusler mot infrastruktur, boliger og samfunnssikkerhet

Delmål

Styrke hovedstadsregionen som en ledende storbyregion i Europa på klima, miljø og natur

Strategier

- Ved å styrke arbeidet med klimaledelse, som klimabudsjett og andre styringsverktøy som bidrar til å redusere direkte og indirekte utslipp og bevaring av karbonlagre
- Ved å bruke offentlige anskaffelser som verktøy for å møte utfordringene og stimulere etterspørsel og utvikling av grønne løsninger og grønn teknologi
- Ved å ta i bruk verktøy og deling av erfaringer for å bevare natur og naturmangfold

3.1 Innspill på tiltak/tema fra faggruppe Klima og miljø

Interessepolitisk arbeid:

- Prioritere interessepolitisk arbeid innen klima og miljø, med fokus på kommuneperspektivet i nasjonale prosesser (stortingsmeldinger om klima, natur, sirkulærøkonomi og bærekraft).

Erfaringsutveksling og kunnskapsspredning:

- Skape en aktiv arena for erfaringsutveksling og læring av gode eksempler innen klima- og miljøarbeid.
- Utforske dynamiske måter å spre informasjon på, som nettsider og nyhetsbrev, i stedet for årlige rapporter.
- Felles tilnærming til naturregnskap, potensielt koordinert gjennom en sentral instans.

Klimafotavtrykk:

- Utvikle et helhetlig bilde av kommunenes påvirkning på klimafotavtrykket, inkludert utslippsfaktorer og klimaregnskap.
- Økt fokus på indirekte utslipp og tiltak tilsvarende som for direkte utslipp, inkludert utbedring av svakheter i utslippsregnskapet.

4. Transport og mobilitet & By- og regionutvikling

Transport og mobilitet

Utfordringer

- Dagens transportsystem for personer og gods tar ikke høyde for at stadig flere kommer til å bo i byer og kommuner i storbyregioner
- Næringslivet taper konkurransekraft dersom transportsystemet ikke er effektivt, samt miljø- og klimavennlig
- Flaskehalsen i Osloregionen forplantes i det nasjonale transportsystemet

Delmål

Å utvikle et effektivt transportsystem for en bærekraftig og attraktiv region, som både ivaretar miljø, klima og natur, og møter behovene for transport av personer og gods

Strategier

- Ved påvirkningsarbeid nasjonalt og internasjonalt (EU) for utvikling av transportsystemer, med særlig fokus på jernbane i regionen og lengre transportkorridorer, både nasjonalt og grensekryssende
- Ved å videreutvikle miljø- og klimavennlige transportløsninger for gods- og logistikktransport
- Ved å styrke samarbeidet mellom forvaltningsnivåer for å forbedre kollektivtilbudet og fremme økt bruk av sykkel og gange

By- og regionutvikling

Utfordringer

- By- og regionsutviklingen er ikke tilstrekkelig bærekraftig, verken når det gjelder klima, sosiale forhold eller økonomi
- En utfordring er å utvikle byer og regioner som møter innbyggernes og næringslivets behov for mobilitet, stedsutvikling og bokvalitet

Delmål

Å skape en flerkjernet region med attraktive byer og tettsteder

Strategier

- Ved å satse videre på knutepunktutvikling som bidrar til attraktive byer og tettsteder og reduserer transportbehov
- Ved å styrke utvikling av funksjonelle og attraktive bolig- og arbeidsmarkedsregioner, som støtter opp om flerkjernet utvikling

- Ved å tilrettelegge for arealplanlegging av byer, tettsteder og lokalsamfunn, som er robuste i møte med ekstremvær
- Ved å sikre arealnøytralitet og bevare naturmangfold i by- og regionsutviklingen

4.1 Innspill på tiltak/tema fra faggruppe ATP

Transport og mobilitet:

- Kollektivreiser - Behov for samordning av billettstruktur på tvers av fylkesgrenser og ulike transportformer/eiere.
- Felles soneinndeling for kollektivtransport for å gjøre kortere reiser mer attraktive.
- Grønn mobilitet: Øke satsingen på sykkel, gange, el-sparkesykler, samt sikre gode overgangsmuligheter mellom tog og sykkel med trygg parkering på stasjoner. Overgang mellom tog og sykkel må prioriteres, med trygge og sikre løsninger.
- Jernbanen som ryggraden i transportsystemet, inkludert grenbaner for både person- og godstrafikk.
- Løfte frem problemer med jernbaneutfordringer i Osloregionen. Manglende alternativer og ikke robust kollektivsystem. Etablere tydelige effektmål, som antall sitteplasser på tog, for å evaluere resultater.
- Manglende investeringer i transportsystemet generelt, spesielt kollektivtransport.
- Revurdering av hele kollektivsystemet og manglende investeringer i Osloregionen.

Godstransport og logistikk:

- Bedre logistikk og godstransport i Osloregionen, inkludert bedre koordinering mellom aktører og transportformer og fokus på kapasitet.

Arealplanlegging og mobilitet:

- Koordinere areal- og transportplanlegging på regionalt nivå. Spille inn i planprosesser.
- Skape en felles forståelse av utfordringene knyttet til urban og regional utvikling.
- Knutepunktutvikling, med bedre samarbeid mellom stat, fylkeskommune og kommune.
- Regionalt ansvar for innfartsparkering og overgang til kollektivreiser.

Samarbeid og koordinering:

- Styrke samarbeidet mellom forvaltningsnivåer (stat, fylke, kommune) for felles planlegging og felles forståelse av utfordringene.
- Behov for koordinering av transport på tvers av soner og fylkesgrenser, med fokus på bo- og arbeidsmarkedsregioner som krysser fylkesgrenser.

5. Tverrgående temaer

5.1 Kraft

Osloregionen er Norges største region med stort kraftunderskudd. Vi er sterkt avhengige av import fra andre områder for å dekke vårt eget kraftforbruk, noe som også krever forsterkning i nettet. For å dekke kraftbehov og nå både klima- og industrimål, må regionen energieffektivisere, bygge ut ny kraftproduksjon, og forbedre nettkapasiteten. Industriens behov øker, og i tråd med regjeringens ønsker, må regionen øke eksporten av varer og tjenester.

Men mangel på kraft er en hindring. Dette er knyttet til arealbruk, inngrep i naturen, næringsutvikling og klimaspørsmål. Hvordan kan kommunene i Osloregionen bidra til å løse disse utfordringene? Osloregionen ønsker å sette dette på dagsordenen. Vi ønsker å øke kunnskapen om utfordringene, men også mulighetene, slik at vi kan finne felles løsninger på tvers av regionen.

5.1.1 Innspill på tiltak/tema fra faggrupper og kraftgruppen:

Overordnede tema og interessepolitisk arbeid

- Økt fokus på politisk prioritering for hvem som skal få kraft, samt bruk av teknologi og kunstig intelligens for optimalisering av energisystemer, lagring og distribusjon.
- Utvide energiforståelsen til å inkludere fjernvarme og bioenergi.
- Veiledning og utvikling av maler og prinsipper for håndtering av energibruk og kraftspørsmål. Koordinering av kommunenes behov for å unngå overbelastning av kraftsystemet når alle ønsker kapasitet.
- Koordinering av kommunenes behov for å unngå overbelastning av kraftsystemet når alle ønsker kapasitet.
- Økt kunnskap om utfordringene i kraftsektoren gjennom kartlegging og erfaringsutveksling.
- Utvikling av en felles energistrategi på delregionnivå for bedre koordinering og effektivitet i energibruken.
- Kommunenes rolle i etablering av fornybar kraftproduksjon bør styrkes, med fokus på energieffektivisering, fjernvarme, og planprosesser.
- Felles press på politikere for energieffektivisering og etablering av et kunnskapsgrunnlag for prioriteringer.
- Mange initiativ som jobber med kraft. Hvilken rolle skal Osloregionen ta opp mot andre initiativ, eks Kraftløftet, fylkeskommuner. Eks Nettselskapenes områdeplaner under rullering. Hvordan jobbe med påvirkning, sette fokus på områdeplaner fulgt/ikke fulgt. Lange prosesser. Gjøre ting på andre måter?

- Påvirkning - Reservasjoner i nettet, - sanksjoner hvis står i køen, ikke bruker plass i køen
- Ønsker oversikt over hvem som jobber med hva (rammebetingelser, endringer), og høringer. Ser man at ingen jobber med et tema kan vi der vurdere å prioritere
- Delta i høringer, oversikt over endringer i regelverk, rammebetingelser. Samarbeid med akademia, forskningsmiljø. Mulig finansiering.
- Spørsmål til handlingsprogram om politisk påvirkning. Hvordan kan vi bruke den kraften som Osloregionen (med sin størrelse/tyngde) er? Bruke styret, politikerne for å bedre situasjonen?
- Samarbeid med energiselskap i regionen for utvikling av kunnskapsgrunnlag?
- Energiutfordring, se helheten. Få samarbeid på tvers. Jobbe for etablering av regionalt energikontor med formål om å blant annet få til bedre koordinering og samarbeid på tvers av energiformer og -aktører. Her er info om energikontor i Vest-Sverige: [Start - Energikontor Väst](#)
- Hva er kommunenes og fylkeskommunenes rolle på kraft/energi? Hva kan kommunene gjøre på kort og lang sikt? Hvordan bidra og med hva?
- Kompetansebehov for å spille våre politikere gode?
- Valgår 2025 – har det betydning? Ja, det er relevant. Anledning til å sette saker på dagsorden på arrangementer m.m.

Kraftproduksjon

- Utforske alternative energikilder som solenergi, kjernekraft, og biogass.
- Kartlegging av nasjonale og regionale prosesser for utbygging og utvikling av kraft, samt påvirkning av kraftaktører for å inkludere samfunnsnytte og næringsutvikling i sine vurderinger.
- Tiltak som reduserer energisvinn, forbedrer styring av kapasitet og forbruk, samt gjør solenergiproduksjon mer lønnsom gjennom justeringer i reguleringer og lovverk.
- Bedre koordinering mellom regioner for å unngå dobbeltarbeid, med forslag om opprettelse av arbeidsgrupper og politiske møter med kraftaktører.
- Lærdom fra andre land om hvordan rammevilkår kan forbedres for å fremme solenergi og fornybar energi.

Termisk energi

- Fjernvarme – episenter på Østlandet, energikartlegging. Mulighetsstudie for bioenergi. Trenger kunnskap. Varmeplan, alternativer.

Utbygging og naturinngrep

- Åpenhet for teknologiutvikling som løser utfordringer knyttet til naturinngrep og sesongbasert strømproduksjon.

Energieffektivisering

- Større fokus på energieffektivisering, spesielt med tanke på knapphet på nettilgang.

- Felles press på politikere for energieffektivisering og etablering av et kunnskapsgrunnlag for prioriteringer.
- Hva kan vi gjøre på kort sikt, energieffektivisering og andre grep

5.2 Sirkulærøkonomi

Omstilling til et sirkulært samfunn er nøkkelen for å lykkes med klima- og miljømål. Ifølge Regjeringens Handlingsplan for sirkulær økonomi, lagt frem mars 2024, kan etablering av en sirkulær økonomi bare skje gjennom økt samordning og samhandling mellom mange aktører: forvaltningen, næringslivet, forbrukere, kommuner, fylkeskommuner og berørte interesseorganisasjoner.

Sirkulær økonomi er en naturlig del av næringspolitikken og kommunene har også sentrale roller som samfunnsutvikler, innkjøper og planleggingsmyndighet. Kommunene er ansvarlige for avfallshåndtering og for å tilrettelegge for sirkulær økonomi i egen kommunal virksomhet og i lokalsamfunnet blant innbyggere og næringsliv. Omstilling til sirkulær økonomi er et tverrgående tema for Osloregionens innsatsområder og oppfølging av dette tema vil bidra til mål- og resultatoppnåelse i det regionale samarbeidet.

5.2.1 Innspill på tiltak/temaer fra faggruppene:

På dette tverrgående tema er det ikke spilt inn mange tiltak i forbindelse med faggruppemøter i september 2024. Faggruppene ble ikke utfordret spesielt på dette.

- Etablere en felles plattform for ombruk av møbler og byggevarer, som krever samarbeid for å sikre flyt av varene.
- Sirkulærøkonomi være sentralt tema i det videre arbeidet.

5.3 Grønn næringstransport

33 % av utslipp i veitrafikken på Østlandet kommer fra tunge kjøretøy og 18 % fra varebiler (2022- tall). Skal Norge nå klimamål er omstilling til grønn næringstransport avgjørende. Som planmyndigheter og samfunnsutviklere spiller kommuner og fylkeskommuner avgjørende roller i omleggingen til nullutslipp og biogass innen transportsektoren.

Denne overgangen krever et bredt og helhetlig perspektiv som tar hensyn til flere aspekter, inkludert næringsutvikling, klima, natur og areal. Utbygging av energistasjoner for næringstransport innebærer arealplanlegging for utbygging av nett og infrastruktur, samtidig som det er potensiale for næringsutvikling og behov for dialog med næringslivet og veiledning fra representanter med kompetanse innen klima og miljø.

Prosjekt *Energistasjoner for grønn næringstransport*

Osloregionen har gjennomført prosjektet i perioden 2022-2024. Prosjektet har fått støtte fra Klimasats til fase II for perioden 2025-2026.

Hovedmålet for *Energistasjoner fase II* er å bidra i koordinering, planlegging og etablering av lade- og fylleinfrastruktur for nullutslipp og klimanøytralt drivstoff i kommuner på Østlandet. Dette skal gjennomføres ved tiltak som kompetanseheving i arealplanlegging, tilrettelegge for samarbeid mellom privat og offentlige aktører, samt tilgjengeliggjøring av veileder for etablering av energistasjoner. Prosjektet som starter opp i 2025 vil være basert på erfaringer fra pågående prosjekt. Endelig prosjektplan utarbeides innen utgangen av 2024.

5.3.1 Innspill på tiltak/temaer fra faggruppene:

På dette tverrgående tema er det ikke spilt inn tiltak i forbindelse med faggruppemøter i september 2024. Faggruppene ble ikke utfordret spesielt på dette.

5.4 Miljøtilstanden i Oslofjorden, vann og vassdrag

I mars 2021 la Regjeringen frem tiltaksplanen “Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv”, som har høy prioritet hos nasjonale myndigheter og blant Osloregionens medlemmer og ulike interessenter. Planen presenterer 63 tiltak og 19 punkter for kunnskapsinnhenting. Målene med planen er at fjorden skal oppnå god miljøtilstand, viktige naturverdier skal restaureres og det biologiske mangfoldet i fjorden skal ivaretas. I tillegg skal planen fremme et aktivt friluftsliv.

Alle kommuner i nedbørfeltet til Oslofjorden har ansvar for å følge opp tiltak i planen. Dette er i praksis nesten alle kommuner på Østlandet og inkluderer dermed alle medlemmer i Osloregionen. Det er miljøtiltak knyttet særlig til utslipp fra avløp, kantsoner langs vassdrag og å sikre vannmiljøet gjennom god arealplanlegging. Utfordringene i Oslofjorden er også en mulighet til å utvikle ny teknologi og nye løsninger for et internasjonalt marked. En ren, frisk og tilgjengelig Oslofjord er viktig for næringslivet, f.eks. innenfor både fiskeri, øvrig akvakultur og reiseliv.

EU-prosjektet *SEADITO*

Osloregionen er partner i EU-prosjektet SEADITO som startet 1. september 2024. Dette er et treårig prosjekt som er en del av EU- Mission “Restore our Ocean and Waters”, der Oslofjorden er ett av 6 case. Prosjektet skal utvikle sosio-økologiske analyser og modeller for å støtte EUs satsing på digitale tvillinger av havområder (DTO) og restaurering av hav og farvann. Som del av prosjektet skal det gjennomføres workshops i Osloregionen for ulike interessenter. Sintef Digital og Sintef Ocean er hovedansvarlig for den norske delen av prosjektet.

5.4.1 Innspill på tiltak/temaer fra faggruppene:

På dette tverrgående tema er det ikke spilt inn tiltak i forbindelse med faggruppemøter i september 2024. Faggruppene ble ikke utfordret spesielt på dette.

5.5 Internasjonal profilering

Internasjonal profilering er avgjørende for Osloregionens konkurranseevne og attraktivitet. For å bli mer kjent på den globale scenen, må regionen samarbeide om å fremheve våre unike kvaliteter og styrker. Ved å styrke vår internasjonale profil, kan vi tiltrekke oss investeringer, fremme etablering av nye bedrifter, øke turismen, og tiltrekke oss studenter og arbeidstakere fra hele verden. Dette krever et tett samarbeid på tvers av regionen for å vise frem det beste vi har å tilby.

God byutvikling er en nøkkelfaktor i dette arbeidet. Ved å skape attraktive og levende byområder, kan vi tiltrekke oss både innbyggere og besøkende. Effektiv mobilitet og transportmuligheter er også viktig for å sikre at regionen er lett tilgjengelig og godt forbundet med resten av verden. Studiemuligheter spiller en stor rolle i å tiltrekke internasjonale studenter, og spennende arbeidsplasser er avgjørende for å tiltrekke og beholde talent. Ved å jobbe sammen for å fremme disse aspektene, kan vi sikre at Osloregionen fortsetter å være et attraktivt sted å bo, studere og arbeide

5.5.1 Innspill på tiltak/temaer fra faggruppene:

På dette tverrgående tema er det ikke spilt inn tiltak i forbindelse med faggruppemøter i september 2024. Faggruppene ble ikke utfordret spesielt på dette.